PAŃSTWOWY
TEATR
LALKI
I AKTORA
MINIATURA
W GDAŃSKU

SEZON
1957/58

ZE ZBIORÓW
JERZEGO
TIMOSZEWICZA

Dyr. Artyst. ALI BUNSCH — Kier. Administr. BARBARA HANISCH

LEON SCHILLER

PASTORAŁKA

PREMIERA
GRUDZIEŃ
1957

PASTORAŁKA

MISTERIUM LUDOWE

W UKŁADZIE LEONA SCHILLERA

PROLOG

SPRAWA PIERWSZA
Upadek pierwszych rodziców

SPRAWA DRUGA
Zwiastowanie

SPRAWA TRZECIA
Maria i Joseph w Betleem noclegu szukają

SPRAWA PIĄTA
Actus Pastoralis

SPRAWA SZÓSTA
Adoracja pasterska

SPRAWA SIÓDMA
O Herodzie okrutniku

SPRAWA ÓSMA
Adoracja Królów

EPILOG

KILKA SŁÓW USPRAWIEDLIWIENIA

Inscenizację „Pastorałki" podjęliśmy z intencją przyswojenia teatrowi lalek klejnotu, wyrosłego ze staropolskiej szopki jasełkowej.

Wierzymy, że w poczynaniach swych nie sprzeniewierzamy się duchowi utworu, ni intencjom Autora, jakkolwiek czynimy to z bagażem nawyków formalnych współczesnego lalkarstwa. Oddając „Pastorałkę" we władanie lalkom, skraliśmy niektóre partie utworu i tak opuszczamy Sprawę czwartą, włączając jej część do Adoracji pasterskiej, opuszczamy Sprawę dziewiątą włączając fragmenty do Sprawy siódmej, oraz czynimy skróty tekstowe Actus Pastoralis i Sprawy siódmej. Małemu Jezuskowi zaś, pozwalamy rozmawiać bez pośrednictwa aniołów.

Chcąc udostępnić „Pastorałkę" dzieciarni, przedstawiamy ją w wersji dla nich przystosowanej, bez Spraw pierwszej i drugiej, oraz bez fragmentów Sprawy piątej.

N. G. — A. B.

Wojsk. Druk. w Gd. Nr 4729. 57. W-16.

DANUTA JAROCKA

ZDZISŁAW BOROWIAK

ZOFIA KUCZYŃSKA

EDMUND BURCZYK

ZOFIA OELSZEK

BOGUSŁAW WIECZOREK

WANDA ZIOŁKOWSKA

HENRYK ZALESIŃSKI

POSTACIE

różnymi sposobami odtwarzane na scenie przez kolendników

Maria	**Danuta Jarocka**	Wanda Ziółkowska
Joseph	**Henryk Zalesiński**	Edmund Burczyk
Dzieciatko	* * *	* * *
Archanioł Michał	* * *	* * *
Archanioł Gabryel	**Zofia Oleszek**	Wanda Ziółkowska
Aniołowie		
Adam	**Henryk Zalesiński**	
Ewa	* * *	**Wanda Ziółkowska**
Śmierć	* * *	**Zofia Kuczyńska**
Diabeł	Bogusław Wieczorek	**Zbigniew Umiński**

Pasterze

Bartos	**Zdzisław Borowiak**	Grzegorz Splitt
Korydon	**Bogusław Wieczorek**	Zbigniew Umiński
Maścibrzuch	* * *	* * *
Ryczywół	**Henryk Zalesiński**	Edmund Burczyk
Chleburad	* * *	* * *
Dameta	* * *	
Chłopka	**Zofia Oleszek**	* * *

Trzej Królowie

Kacper	* * *	* * *
Melcher	* * *	* * *
Baltazar	* * *	Zofia Kuczyńska
Rabin		**Edmund Burczyk**
Kaczmarka	* * *	Zofia Kuczyńska
Szlachcic	**Bogusław Wieczorek**	Zbigniew Umiński
Herod	Zdzisław Borowiak	**Grzegorz Splitt**
Feldmarszał pachoły Heroda	**Henryk Zalesiński**	Edmund Burczyk

Wół, osioł, jagniątko, koza.

Inspicjenci
Maciej Orłowski
Grzegorz Splitt

Zespół orkiestrowy
Józef Grzesik — fortepian
Zdzisława Brzozowska — fortepian
Sylwester Sztukowski — skrzypce
Kazimierz Huzarski — skrzypce
Aldona Świercz — wiolonczela
Wacław Gągałka — flet
Władysław Świercz — klarnet
Jan Leśniowski — obój, kontrabas

Zespół obsługi sceny
główny elektryk:
Tadeusz Rengert
st. elektrycy:
Ryszard Mirowski,
Zdzisław Sosik
st. maszyniści:
Stanisław Górski,
Cezary Firlej

Asystent scenografa
Alina Ronczewska

Zespół pracowni
który wykonał lalki, kostiumy i dekoracje:
Maria Atanasiu
Jerzy Benkendorf
Henryk Grudziński
Teodor Hofmann
Genowefa Jareczek
Mieczysław Kowalski
Marian Kujawski
Helena Niedźwiedzka
Zofia Starzec
Rudolf Szymański
Małgorzata Ulatowska
Adela Wojsa

„Pastorałkę przedstawiamy w dwu wersjach, w pełnej na przedstawieniach wieczorowych w skróconej dla dzci.

Obsada aktorska przedstawień wieczornych podana jest tłustym drukiem.

TEATR TRADYCJI I ŻYWEJ WYOBRAŹNI

Dziś jeszcze nie umiemy ocenić, jaki wpływ wywarł (a być może dopiero zaczyna na prawdę wywierać) na współczesny teatr polski — Leon Schiller. Ten wybitny znawca i reformator, szukając nowych dróg rozwoju narodowego dramatu, sięgnął do skarbca minionych wieków i wydobył z niego prawdziwe klejnoty starej sztuki polskiej. Jednym z takich klejnotów jest „Pastorałka", ludowy zabytek średniowiecznego przedstawienia misteryjnego, opracowany przez Schillera tekstowo, muzycznie i inscenizacyjnie w oparciu o materiały autentyczne.

Publiczność nasza nie przywykła do przedstawień w rodzaju „Pastorałki". Wprawdzie starszemu pokoleniu zachowały się w pamięci dawne „jasełka", wywodzące się z tego samego źródła i w najciekawszym kształcie znane z szopki krakowskiej, jednakże były one już bardzo zubożone i dostosowane do pospolitych gustów widza urabianego na współczesnym teatrze mieszczańskim. Młodsze pokolenie nie zna nawet tego.

Spektakl zaprezentowany przez teatr „Miniatura" stara się utrzymać prawdziwy charakter widowiska opracowanego przez Schillera. Trzeba więc pamiętać, że spotykamy się tu z teatrem ludowym dawnych lat, kiedy aktorami byli kolędnicy, amatorzy, którzy uczyli się swych ról w sposób mechaniczny i oddawali je tak, jak nakazywała tradycja.

Także scena jest zbudowana na wzorze sceny średniowiecznej, zmniejszonej oczywiście, ale z zachowaniem jej oryginalnego podziału na szereg „okien", które w razie potrzeby oddzielają od siebie poszczególne postacie i części akcji, jednakże bynajmniej nie przeszkadzają w nawiązaniu łączności, jeśli taka znów zachodzi potrzeba. Również muzyka zaczerpnięta została z autentycznych motywów ludowych, a odznacza się zarówno prostotą, jak i pięknem.

Tak więc „Pastorałka" jest na wskroś czystym tworem starej polskiej sztuki teatralnej, chociaż Schiller budował ją swobodnie, dobierał elementy potrzebne mu do stworzenia artystycznego obrazu, który byłby zrozumiany i atrakcyjny

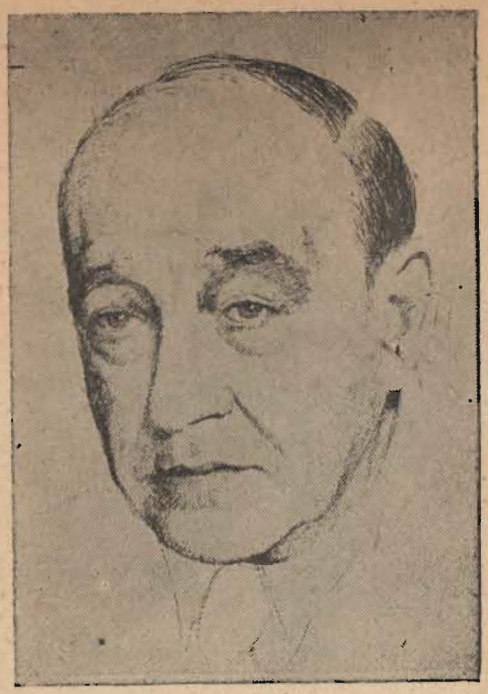

Rys. ANTONI TESLAR

LEON SCHILLER

także dla dzisiejszego widza. Niektóre elementy nawet sam rekonstruował wykorzystując w tym celu swą doskonałą znajomość epoki.

Po raz pierwszy „Pastorałkę" wystawiono 24. 12. 1922 r. w teatrze „Reduta" w Warszawie. Schiller opracował ją dla teatru „żywego". Ale tkwi ona mocno w tradycjach teatru lalkowego, co zresztą sam autor mocno podkreślał w objaśnieniach do tekstu każąc wykonawcom wzorować się na postaciach i częściowo technice teatru lalkowego. Teatr „Miniatura" pokusił się o przeniesienie jej na swoją scenę tworzoną przez aktora i lalkę. Dzięki temu gdańska inscenizacja „Pastorałki" nawiązuje zerwaną nić szopki krakowskiej, długoletniego i anonimowego kontynuatora staropolskiego teatru lalek.

Spotykając się tak niezwykłym na nasze stosunki teatralne przedstawieniem, widz powinien zdobyć się na czynne współdziałanie w spektaklu, mianowicie powinien posługiwać się rozbudzoną wyobraźnią, która sztywne ramy sceny wypełni żywą treścią tak, jak robili to dawni, prostoduszni wierzący ludzie. Dopiero wówczas widz odczuje prawdziwy urok bijący z naiwnych postaci, naiwnych słów i naiwnych sytuacji scenicznych. (R. O.)

Cena 1.— zł.

Fot. E. Zdanowski

...przychodzi tu do Was orszak kolendowy...

PASTORAŁKA

MISTERIUM LUDOWE

W UKŁADZIE LEONA SCHILLERA

z muzyką LEONA SCHILLERA
I JANA IMAKLAKIEWICZA

Inscenizacja:
NATALIA GOŁĘBSKA
ALI BUNSCH

Reżyseria: NATALIA GOŁĘBSKA

Kierownictwo muzyczne: JÓZEF GRZESIK

Scenografia: ALI BUNSCH

Choreografia:
JANINA
SOBCZAK - JARZYNÓWNA

Asystenci reżysera:
WANDA ZIÓŁKOWSKA
HENRYK ZALESIŃSKI

Kierownik literacki:
LECH BĄDKOWSKI